

JUSTITS MINISTERIET

Udvalg for forberedelse af ny flerårs-
aftale for domstolene

Dato: 12. juni 2023
Sagsbeh: Ketilbjørn Hertz
Dok.: 2622234

3.6 Omfordeling af sager mellem byretterne

Baggrund

Der er betydelige forskelle i sagsbehandlingstiderne ved forskellige byretter.

Retsplejeloven bestemmer, hvor mange dommere der mindst skal være ved hver af de 24 byretter, i alt 227 dommere, hvortil kommer yderligere 25 dommere, som udnævnes ved de byretter, som Domstolsstyrelsen bestemmer ud fra en vurdering af de løbende ressourcebehov.¹ En byretsdommerstilling kan kun flyttes fra en byret til en anden byret i tilfælde af ledighed i en dommerstilling ved den byret, hvorfra stillingen skal flyttes.

Grundlovens regel om, at udøvelsen af den dømmende magt skal ordnes ved lov,² fandtes ikke at være til hinder for ordningen med 25 flytbare stillinger.³ Der blev lagt vægt på, at det samlede antal byretsdommerstillinger er normeret direkte i retsplejeloven, at fleksibiliteten med hensyn til placering af dommere ved de enkelte byretter kun omfatter et meget begrænset antal dommerstillinger, at der i retsplejeloven er fastsat et mindste og højeste antal dommerstillinger for hver enkelt byretskreds, samt at beslutningen om anvendelse af de fleksible dommerstillinger træffes af Domstolsstyrelsen.

Justitsministeren kan meddele midlertidig beskikkelse som byretsdommer ud over det antal på 227 byretsdommere, der er fastsat i retsplejeloven.⁴

---

¹ Retsplejelovens § 9 og Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 5256.

² Grundlovens § 61, 1. pkt.

³ Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 5256.

⁴ Retsplejelovens § 44 b.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Beskikkelsen meddeles for en periode på indtil 1 år. Dette kan bl.a. ske med henblik på at nedbringe sagsbunker ved en byret.

Landsrettens præsident kan meddele midlertidig beskikkelse som yderligere dommer ved en byret, når byrettens forhold tilsiger det.⁵ Baggrunden for ordningen er, at det ikke kunne udelukkes, at der kunne opstå ekstraordinære situationer, hvor en byret må have hjælp udefra.⁶ Dommere, dommerfuldmægtige og retsassessorer kan uden ansøgning meddeles beskikkelse i en tilstødende retskreds i højst 3 måneder. Beskikkelse ved en bestemt byret kan højst ske for 2 år. Den midlertidige beskikkelse kan kun opretholdes, så længe den pågældende byrets forhold tilsiger det, og det er forudsat, at der ved afgørelsen om beskikkelse også tages hensyn til behovet ved den pågældendes faste tjenestested. Beskikkelse i mere end 1 måned kan derfor kun ske efter drøftelse med Domstolsstyrelsen.

Retssager behandles generelt ved byretten i den retskreds, som parterne eller sagen stedligt er knyttet til. Civile sager anlægges som udgangspunkt ved sagsøgtets hjemting, men sagsøger har i nogle tilfælde mulighed for at vælge et andet værneting, eksempelvis det sted, hvor en retskrænkelser er foregået, eller hvor en kontrakt skal opfyldes.⁷ Straffesager indbringes som udgangspunkt for retten på gerningsstedet.⁸

Hvis det samlede sagsantal og sagsbehandlingstiden ved en byret taler for det, kan byretten efter aftale med retspræsidenten i en tilstødende retskreds henvise en *civil retssag* til afgørelse i den tilstødende retskreds, hvis en afgørelse ved denne ret kan forventes væsentligt hurtigere.⁹

Henvisningsmuligheden har til formål at give fleksibilitet ved byretterne i perioder med spidsbelastning.¹⁰ Det er forudsat, at en civil sag skal kunne henvises, hvor en ret har meget lange sagsbehandlingstider, og hvor parterne derfor vil få deres sag behandlet væsentligt hurtigere ved, at sagen flyttes til en anden ret med en kortere berammelsestid.¹¹ Af hensyn til sagstilrettelæggelsen ved den modtagende ret skal der træffes aftale med retspræsidenten ved den modtagende ret om henvisning enten i form af en generel aftale om

---

⁵ Retsplejelovens § 45.

⁶ Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 5341.

⁷ Retsplejelovens §§ 235, 242 og 243.

⁸ Retsplejelovens § 696.

⁹ Retsplejelovens § 245 a.

¹⁰ Folketingstidende 2013-14, A, L 178 som fremsat, side 16.

¹¹ Folketingstidende 2013-14, A, L 178 som fremsat, side 117.

henvisning af civile sager eller en aftale om henvisning af en konkret civil sag.

Når byrettens forhold tilsiger det, kan landsrettens præsident beslutte, at en *straffesag* skal behandles ved en anden byret i landsretskredsen.¹² Den ret, hvortil sagen påtænkes overført, skal have lejlighed til at udtale sig om spørgsmålet. En beslutning om at overføre sagen kan kæres til Højesteret af tiltalte og anklagemyndigheden.

Muligheden for at flytte en straffesag til en anden byret, hvis der er behov for det for at opnå en hurtigere sagsbehandling, har til formål at give en fleksibel udnyttelse af domstolenes ressourcer.¹³ Det er forudsat, at en straffesag skal kunne henvises, når væsentlige hensyn til hurtig behandling af de sager, som verserer ved retten, taler for det. I denne forbindelse bør der også lægges vægt på hensynet til behandlingen af civile sager. Hvis et ressourcemæssigt problem opstår på grund af én eller flere særligt store sager ved en byret, skal landsretspræsidenten vurdere, om det bør være disse sager eller nogle mindre sager, der verserer ved den pågældende byret, som bør overflyttes til en anden byret.

Anvendelse i praksis

Adgangen til at overflytte en straffesag fra en byret til en anden stammer fra 1996 og var således baseret på den daværende byretsstruktur med 82 byretter, hvoraf ca. halvdelen havde én udnævnt dommer.

Som et eksempel på en anvendelse af denne mulighed kan nævnes, at efter at sagsbehandlingstiden i straffesager under covid 19-pandemien var steget væsentligt mere ved Retten i Aarhus end ved de fleste andre byretter, indgik retspræsidenterne ved retterne i Aarhus, Herning og Holstebro en aftale om, at retterne i Herning og Holstebro hver kunne overtage 100 domsmandssager fra retten i Aarhus. Byretspræsidenten forelagde planen for landsrettens præsident, som tilsluttede sig.

Retten i Aarhus udvalgte herefter et antal domsmandssager, som umiddelbart fandtes egnede til at kunne flyttes. Efter høring af parterne blev der overført 50 sager til Retten i Herning og 30 sager til Retten i Holstebro.

Adgangen til at overflytte en civil retssag fra en byret til en anden blev indført i 2014 og er således baseret på den nuværende byretsstruktur med 24

---

¹² Retsplejelovens § 702, stk. 2.

¹³ Folketingstidende 1995-96, tillæg A, side 1770.

byretter med mindst 6 udnævnte dommere ved hver byret (dog 2 udnævnte dommere ved Retten på Bornholm).

Domstolsstyrelsen har oplyst, at det ikke er muligt at trække specifikke oplysninger om anvendelsen af overflytningsreglerne hos landsretterne. Vestre Landsret har oplyst, at der siden henvisningen i 2022 af straffesager fra Retten i Aarhus til henholdsvis Retten i Herning og Retten i Holstebro ikke ses at være tilfælde, hvor straffesager er henvist fra en byret til en anden. Østre Landsret har oplyst, at retten ikke erindrer at have anvendt bestemmelsen i de senere år.

En høring blandt udvalgte byretter viser, at retterne ikke har modtaget eller afgivet civile sager efter retsplejelovens regler om henvisning af ressource-mæssige grunde. Flere retter bemærker, at de har modtaget sager, hvor parterne på baggrund af en værnetingsaftale har valgt værneting i den pågældende retskreds.

Udvalgets overvejelser

1. Parterne i en civil retssag kan frit aftale, ved hvilken byret sagen skal behandles,¹⁴ og da en sådan aftale også kan indgås efter sagens anlæg, kan parterne i enighed frit flytte en civil retssag fra en retskreds til en anden.

Udvalget har på den baggrund overvejet et forslag om, at Domstolsstyrelsen på Danmarks Domstoles hjemmeside skal offentliggøre og løbende opdatere en liste over den forventede ventetid på en hovedforhandling i almindelige civile retssager ved de enkelte byretter.

Formålet med forslaget er at give parterne i en verserende civil retssag mulighed for på en nem måde at undersøge, om de vil kunne forvente en hurtigere afgørelse ved at indgå en værnetingsaftale om at flytte sagen til en anden byret. Parterne vil med en sådan liste kunne afveje fordelene ved en hurtigere afgørelse op imod længere rejsetid og på det grundlag i givet fald indgå en værnetingsaftale.

Domstolsstyrelsen offentliggør i dag hvert halve år oplysninger om sagsbehandlingstiden i afsluttede sager ved de enkelte byretter, men den historiske sagsbehandlingstid i afsluttede sager giver ikke parterne noget godt grundlag for at beslutte, om de vil aftale at flytte en verserende retssag for at opnå

---

¹⁴ Retsplejelovens § 245.

en hurtigere afgørelse. Den historiske sagsbehandlingstid kan sagtens adskille sig fra den aktuelle berammelsestid.

De enkelte byretter offentliggør desuden i dag under hovedoverskriften ”Sagsbehandlingstider” som udgangspunkt oplysninger om den aktuelle berammelsestid i forskellige sagstyper, *jf. tabel 1.*

Tabel 1

Berammelsestid i almindelige civile sager

Byret	Hovedforhandling	Hovedforhandling
	½ dag	1 dag
Københavns Byret	12-18 mdr.	12-18 mdr.
Retten i Glostrup ¹	-	-
Retten i Aarhus	10 mdr.	15 mdr.
Retten i Odense	2-3 mdr.	5-6 mdr.
Retten i Aalborg	4-5 mdr.	7-8 mdr.
Retten på Frederiksberg	6 mdr.	6 mdr.
Retten i Roskilde ²	-	-
Retten i Kolding ³	9-18 mdr.	9-18 mdr.
Retten i Sønderborg	2-3 mdr.	6-8 mdr.
Retten i Randers	3 mdr.	4 mdr.
Retten i Næstved	6-12 mdr.	10-14 mdr.
Retten i Hillerød	3 mdr.	5 mdr.
Retten i Lyngby	5-6 mdr.	9-10 mdr.
Retten i Hjørring	3-4 mdr.	5-6 mdr.
Retten i Esbjerg	7 mdr.	9 mdr.
Retten i Nykøbing Falster	4 mdr.	4 mdr.
Retten i Helsingør	2 mdr.	4-5 mdr.
Retten i Viborg	12 mdr.	12 mdr.
Retten i Holstebro	5 mdr.	5 mdr.
Retten i Herning	4 mdr.	6 mdr.
Retten i Horsens	14-18 mdr.	14-18 mdr.
Retten i Svendborg ⁴	-	-
Retten i Holbæk	10 mdr.	10 mdr.
Retten på Bornholm	1 md.	1 md.

Anm.: Oplyst berammelsestid i almindelige civile sager. Berammelsestid oplyst i dage eller uger er omregnet til måneder. Har retten ikke oplyst en berammelsestid for en hovedforhandling på ½ dag, er berammelsestiden for en hovedforhandling på 1 dag anvendt som berammelsestid for en hovedforhandling på ½ dag. Oplysninger som offentliggjort den 3. marts 2023.

1) Retten i Glostrup har ikke angivet den aktuelle berammelsestid i almindelige civile sager.

2) Retten i Roskilde har ikke punktet ”Sagsbehandlingstider” på sin hjemmeside.

3) Retten i Kolding angiver tiden mellem indlevering af svarskrift og hovedforhandlingen. Sager med en hovedforhandling på 1 dag må forventes behandlet efter snarere 18 mdr. end 9 mdr.

4) Retten i Svendborg har ikke angivet aktuelle berammelsestider.

Kilde: domstol.dk

Udvalget finder, at det vil være en stor fordel for parterne, hvis de har adgang til en samlet oversigt over berammelsestiden i almindelige civile sager fremfor selv at skulle finde oplysningerne på de enkelte byretters hjemmesider.

Udvalget kan på den baggrund anbefale, at det undersøges, om der med en begrænset indsats af administrative ressourcer fra Domstolsstyrelsen og byretterne kan bygges videre på de eksisterende oplysninger om berammelsestiderne ved byretterne, sådan at alle byretter oplyser aktuel berammelsestid i almindelige civile sager, sådan at oplysningerne opdateres regelmæssigt og samtidig ved alle byretter, og sådan at der er adgang til en samlet oversigt.

Udvalget ser ikke et tilsvarende behov for en landsdækkende oversigt for familiesager og småsager, da berammelsestiden i disse sager er forholdsvis kort ved alle byretter.

Udvalget har i forlængelse heraf overvejet et forslag om at etablere et bookingsystem for civile hovedforhandlinger på tværs af retskredse, sådan at parterne i en almindelig civil sag selv kan reservere en tid til en hovedforhandling ved en anden byret end den, hvor der ellers er værneting, hvis de er enige om at flytte sagen til den anden byret.

Bookingsystemet kunne være en del af sagsportalen minretssag.dk og kunne fungere på den måde, at parterne anmoder den ret, som sagen verserer ved, om at godkende, at sagen kan berammes til en hovedforhandling af en vis længde, og at retten, hvis anmodningen imødekommes, åbner for adgangen til at booke en hovedforhandling af den pågældende længde i bookingsystemet. Parterne kunne herefter selv i bookingsystemet – der forudsættes at kunne vise et passende antal ledige tider ved forskellige byretter – booke en tid til hovedforhandlingen. Parternes godkendelse af en tid ved en anden byret ville juridisk udgøre en værnetingsaftale,¹⁵ og sagen ville samtidig skulle overføres til den modtagende ret i Civilsystemet.

Den beskrevne ordning indebærer således, at parterne skal være enige om, at sagen er klar til berammelse, og at dette skal godkendes af retten. Den ret, hvor sagen verserer, skal endvidere fastsætte tidsrammen for hovedforhandlingen, før parterne får adgang til at booke en hovedforhandling. Retten har dermed samme muligheder for at styre domstolenes tidsforbrug til hovedforhandlinger som i dag, herunder for ud fra sagens karakter at bestemme, at der skal sættes kortere tid af til hovedforhandlingen end ønsket af parterne. Det bemærkes, at den byret, som sagen i givet fald flyttes til efter

---

¹⁵ Jf. retsplejelovens § 245.

aftale mellem parterne, vil være stillet på samme måde, som hvis byretten selv havde foretaget berømmelsen.¹⁶

Hvis ordningen skal fungere efter formålet, forudsætter det, at bookingsystemet til enhver tid indeholder de tider, som ved byretterne er reserveret til almindelige civile retssager, og at bookingsystemet således opdateres i realtid, både når en tid bookes i bookingsystemet, når der i øvrigt berammes en sag i den ledige tid, og når en byret om disponerer tider i sit kalendersystem mellem forskellige kategorier af sager.

Udvalget er opmærksom på, at bookingsystemet dermed set fra parternes side potentielt kan være mere stift end en berømmelse ved den ret, hvor sagen verserer, og hvor den forberedende dommer i dialog med parterne i visse tilfælde konkret vil kunne om disponere tider i rettens kalendersystem ud fra, hvornår begge parter har mulighed for at møde. Dette er imidlertid en naturlig og rimelig konsekvens af, at hver byretspræsident efter forhandling med rettens øvrige dommere træffer bestemmelse om sagernes fordeling mellem dommerne og om sagernes administrative behandling.¹⁷ Der bør bl.a. derfor ikke åbnes for, at der ved én byret kan disponeres mere generelt over ledige tider hos en anden byret, og det vil selvsagt fortsat være muligt at få berømmet en sag på samme vis som i dag uden at benytte et eventuelt bookingsystem.

Fordelen ved et egentligt bookingsystem fremfor blot at have oplysninger om den aktuelle berømmelsestid ved forskellige byretter vil navnlig være, at parterne samtidig med, at de indgår værnetingsaftalen om at flytte sagen til en anden byret, får fastlagt tidspunktet for hovedforhandlingen. Hvis parterne ud fra en offentliggjort oversigt over aktuelle berømmelsestider ved de enkelte byretter indgår en værnetingsaftale om at flytte sagen til en bestemt byret, kan de ikke være sikre på, hvornår sagen kan blive hovedforhandlet. Berømmelsestiden kan være steget, siden oplysningerne sidst blev opdateret, og det kan også ske, at der kun er få ledige tider inden for den oplyste tidshorisont, og at parterne ikke begge har mulighed for at møde på en af de ledige tider. Det forekommer aktuelt, at parter, der overvejer at indgå en værnetingsaftale for at opnå en hurtigere afgørelse af sagen, kontakter en

---

¹⁶ Den modtagende ret vil dermed også kunne omberamme sagen, hvis der opstår en situation, hvor byretten ville have omberømmet en tilsvarende sag, som byrettens selv havde berømmet.

¹⁷ Retsplejelovens § 12, stk. 1, 2. pkt.

byret og beder om en forhåndsberømmelse af sagen, så de kan være sikre på at opnå den tilsigtede forkortelse af sagsbehandlingstiden.¹⁸

Udvalget er opmærksom på, at etableringen af et sådant bookingsystem vil kræve, at der etableres en it-løsning formentlig som en del af eller i tilknytning til sagsportalen/Civilsystemet. Det vil i den forbindelse skulle afdækkes, om det er muligt at implementere en sådan løsning i Civilsystemet, eller om der på kan arbejdes med løsninger i straffe- og skifteprojektet, som kan danne grundlag for en bedre it-understøttelse af bookninger. De økonomiske konsekvenser vil skulle afdækkes, herunder betydningen af at flere retter har berøring med den samme sag. Konsekvenserne for en effektiv og fleksibel berømmelse af byretternes sager vil ligeledes skulle undersøges, herunder i lyset af at retterne i forvejen har reserveret tider til bl.a. arrestantsager, prioriterede sager og familieretlige sager.

Udvalget er opmærksom på, at udgifterne til en it-løsning potentielt kan være så store, at de vil stå i misforhold til de fordele, der vil være forbundet med et bookingsystem. Udvalget er endvidere opmærksom på, at et bookingsystem til brug for værnetingsaftaler om at flytte en verserende sag til en anden byret potentielt kan føre til en forventning hos parterne om også at kunne booke en hovedforhandling ved den ret, hvor sagen verserer. Det vil i givet fald skulle overvejes, om dette vil være hensigtsmæssigt.

Hvis der er et politisk ønske om at undersøge muligheden for at etablere et bookingsystem, foreslår udvalget, at dette sker i andet regi.

2. I nogle tilfælde vil det kun være én af parterne, der ønsker en hurtig afgørelse af sagen, mens den anden part ikke vil have noget incitament til at indgå en værnetingsaftale med det formål at opnå en hurtigere afgørelse af sagen.

Udvalget har derfor overvejet et forslag om at indføre en ny regel om, at retten efter anmodning fra en part kan henvise en almindelig civil sag til en anden byret, hvis sagen kan afgøres væsentligt hurtigere ved en anden byret, og henvisningen ikke vil påføre modparten en urimelig byrde.

---

¹⁸ Der er ikke hjemmel til at forhåndsberamme en civil sag, men en byret vil godt kunne reservere en tid i sit kalendersystem kortvarigt i afventen af, at parterne i en civil sag, der verserer ved en anden byret, indgår en værnetingsaftale om at flytte sagen til den pågældende byret.

Reglen vil ikke være begrænset til naboretskredse, og derfor bør hensynet til modparten indgå i rettens samlede afvejning af, om henvisning skal ske. Hvis modparten ikke er repræsenteret af advokat, eller hvis modparten skal afgive forklaring under hovedforhandlingen og på grund af sine økonomiske eller familiemæssige forhold vil blive påført en stor byrde ved at skulle møde ved en anden byret, vil henvisning ikke skulle ske. I relevante tilfælde kan retten tage initiativ til at drøfte spørgsmålet om henvisning på det forberedende møde.

Udvalget finder, at en sådan regel vil være hensigtsmæssig i tilfælde, hvor en part har et stærkt behov for en hurtig afgørelse af tvisten, mens den anden part uden rimelig grund afviser at indgå en værnetingsaftale om at flytte tvisten til en anden retskreds for at opnå en væsentlig hurtigere afgørelse.

Udvalget lægger vægt på, at der skal være tale om en væsentlig hurtigere afgørelse. Udvalget lægger også vægt på, at retten kan afvise en anmodning om at henvise sagen til en anden retskreds, hvis modparten har relevante indvendinger. Udvalget lægger desuden vægt på, at forslaget er begrænset til almindelige civile sager og dermed ikke omfatter f.eks. småsager eller familiesager.

Udvalget finder endvidere, at præsidenten for den byret, som sagen ønskes henvist til, skal give samtykke, før henvisning sker.¹⁹

Parterne i civile sager kan have forskellige ønsker til en sags fremme, og retten vil i så fald skulle træffe afgørelse efter høring af parterne. Byrettens afgørelse om at henvise eller om ikke at henvise vil kun kunne appelleres til landsretten med Procesbevillingsnævnets tilladelse, og reglen vil således forventeligt medføre yderligere procesførelse i også disse instanser.²⁰

Med disse bemærkninger kan udvalget pege på, at der kan indføres en regel om henvisning efter anmodning fra én part med henblik på i visse sager at opnå en hurtigere afgørelse i den konkrete sag. Udvalget skal dog bemærke, at en sådan regel vil medføre yderligere procesførelse ved byretterne og forventeligt også ved Procesbevillingsnævnet og landsretterne, som kan påvirke sagsbehandlingstiderne negativt samlet set.

---

¹⁹ Henvisning til en naboretskreds efter retsplejelovens § 245 a kræver samtykke fra den modtagende byrets præsident.

²⁰ Retsplejelovens § 389 a.

3. Den gældende regel om flytning af en straffesag til en anden byret på grund af lang sagsbehandlingstid anvendes meget sjældent i praksis.

Udvalget har overvejet et forslag om at lovfæste, at tiltalte og anklagemyndigheden har adgang til via byretten at anmode landsretspræsidenten om at flytte en straffesag til en anden byret, hvis den afgivende byret har en lang sagsbehandlingstid, og sagen kan behandles væsentligt hurtigere ved den anden byret. Det vil tydeliggøre, at parterne kan tage initiativ til at få en straffesag flyttet fra en byret til en anden af hensyn til sagsbehandlingstiden. Det vil kunne øge anvendelsen i praksis af adgangen hertil.

Udvalget har endvidere overvejet et forslag om, at reglen om flytning af en straffesag af hensyn til sagsbehandlingstiden ændres, sådan at en byret efter høring af parterne og med samtykke fra den modtagende byret kan træffe afgørelse om henvisning. Forslaget indebærer, at det fremover kun vil være nødvendigt at involvere landsretten, hvis de pågældende byretter ikke er enige om en henvisning, eller hvis en af parterne kærer en afgørelse vedrørende henvisning til landsretten.

Udvalget finder, at disse forslag vil give en hensigtsmæssig fleksibilitet og kan medvirke til at begrænse midlertidige forskelle i sagsbehandlingstider på tværs af retskredse.

Udvalget forudsætter, at der stadig ved anvendelsen af ordningen vil kunne tages hensyn til, om der er mange lokale vidner, som vil få længere rejsetid, hvis sagen flyttes til en anden retskreds, og til sagens lokale forankring i bredere forstand og den deraf følgende betydning af, at sagen behandles med lægdommere fra den pågældende retskreds.

Udvalget forudsætter endvidere, at en flytning af en straffesag mod tiltaltes vilje ikke sker, hvis flytningen vil have væsentlige negative virkninger for tiltaltes forsvar. Udvalget finder imidlertid, at en flytning ikke bør kræve tiltaltes samtykke, bl.a. fordi det forekommer, at tiltalte ikke ønsker en hurtig afgørelse af sagen.

Tiltaltes interesse i en lang sagsbehandlingstid for at begrænse bevisværdien af vidneforklaringer afgivet under en hovedforhandling lang tid efter gerningstidspunktet eller i, at fuldbyrdelsen en eventuel straf udskydes så længe som muligt, er ikke beskyttelsesværdig. Hensynet til andre involverede, herunder eventuelle medtiltalte, forurettede og andre vidner, samt hensynet til en effektiv straffesagsbehandling og retshåndhævelse kan begrunde en

flytning af sagen for at opnå en væsentlig hurtigere afgørelse af sagen, så længe flytningen ikke har væsentlige negative virkninger for tiltaltes svar.

Udvalget bemærker, at sagen vil skulle berammes ved den byret, som den flyttes til, i overensstemmelse med denne byrets berammelsesaftale med den lokale anklagemyndighed. Flytningen af en konkret sag har derfor ikke direkte betydning for anklagemyndighedens kapacitet, men anklagemyndigheden har naturligvis mulighed for at udtale sig imod en flytning af en sag til en ret i en anden politikreds

Dette kan f.eks. være relevant, hvis sagen indgår i et kompleks af sager, som anklagemyndigheden finder bør behandles af samme anklagere, eller hvis sagen er så omfattende eller speciel, at det vil være uhensigtsmæssigt, at en ny anklager i en anden politikreds skal overtage sagen. Hertil kommer, at hvis de generelle forhold ved en byret over en længere periode medfører, at et antal sager flyttes til andre byretter, vil det kunne nødvendiggøre overvejelser om håndteringen af situationen også hos anklagemyndigheden.

Udvalget understreger, at ordningen med flytning af konkrete sager af hensyn til sagsbehandlingstiden giver en hensigtsmæssig fleksibilitet med henblik på at afbøde de største udsving i sagsbehandlingstiden på tværs af retskredse. Ordningen hverken kan eller skal imidlertid løse en eventuel varig ubalance mellem opgavemængden og personaleressourcerne ved en given byret. Ordningen forudsætter således en hensigtsmæssig udformning af Domstolsstyrelsens praksis for fordeling af budgetmidler mellem byretterne.

Med disse bemærkninger kan udvalget anbefale, at der indføres regler om tiltaltes og anklagemyndighedens adgang til at anmode om henvisning af en straffesag til en anden byret af hensyn til sagsbehandlingstiden og om, at henvisning kan ske uden at involvere landsretspræsidenten, hvis de involverede byretter er enige om, at sagen kan henvises.

4. Udvalget har overvejet et forslag om at indføre en vejledende grænse for, hvornår en byrets sagsbehandlingstider er så lange, at retten bør kunne få hjælp fra andre byretter.

Grænsetallet skal ifølge forslaget være et tal, som inden for hvert område udtrykker en absolut længste sagsbehandlingstid. Hvis en byret overskrider grænsetallet og ikke inden for rimelig tid kan rette op herpå ved egen hjælp,

kan relevante fora ved domstolene indlede dialog med andre byretter om hjælp.

Hjælpen kan ifølge forslaget ud over henvisning af verserende civile sager eller straffesager til en anden byret også bestå i udlån af dommere eller andre domstolsjurister eller i hjælp til administrativ behandling.

Forslaget indebærer ikke ændringer i de gældende regler om henvisning af sager eller om dommeres og domstolsjuristers midlertidige tjeneste ved en anden byret. For så vidt angår hjælp til administrativ behandling er det ligeledes forudsat, at sådan hjælp kan ydes uden lovændringer.

Udvalget finder, at det bør være overladt til Domstolsstyrelsen, om det vil være hensigtsmæssigt at fastsætte en vejledende grænse for, hvornår sagsbehandlingstiden ved en byret er så lang, at byretten må anses for ”nødlidende”.

Udvalget har ingen bemærkninger til, at overskridelsen af en sådan vejledende grænse i givet kan indgå i den samlede afvejning ved konkrete afgørelser om henvisning af sager eller om dommeres eller andre domstolsjuristers midlertidige tjeneste ved en anden byret.

Udvalget kan derimod ikke anbefale, at en overskridelse af bestemte grænser for sagsbehandlingstiden i sig selv bliver afgørende for anvendelsen af regler om henvisning af sager eller om dommeres eller andre domstolsjuristers midlertidige tjeneste ved en anden byret.

5. Udvalget har overvejet et forslag om at forhøje den gældende aldersgrænse for at tilkalde en pensioneret dommer til f.eks. 74 år.²¹

15 byretter og begge landsretter anvendte i 2022 ordningen med tilkaldelse af pensionerede dommere, og der blev i 2022 tilkaldt i alt 34 pensionerede dommere, hvoraf 5 fyldte 72 år i løbet af året.

Udvalget finder, at ordningen med tilkaldelse af pensionerede dommere er et godt supplement, som giver den enkelte retspræsident en hensigtsmæssig fleksibilitet med hensyn til ansættelse af dommere og andre domstolsjurister til at behandle rettens sager.

---

²¹ I dag kan tilkaldeperioden kun under særlige omstændigheder forlænges ud over dommerens fyldte 72. år, jf. retsplejelovens § 51 e.

Udvalget finder, at ordningen vil kunne få endnu større betydning i fremtiden, såfremt der træffes politisk beslutning om en væsentlig forøgelse af antallet af udnævnte dommere. Den nuværende aldersprofil blandt dommerne medfører, at der i årene fremover vil fratræde et ikke uvæsentligt antal dommere på grund af alder. Det vil kræve en betydelig uddannelsesindsats over adskillige år at opbygge en tilstrækkeligt stor pulje af personer, der er kvalificeret til en dommerstilling, sådan at både de dommerstillinger, der bliver ledige på grund af pensionering, og i givet fald de nye dommerstillinger kan besættes med fuldt kvalificerede personer.

Udvalget finder, at ordningen med tilkaldelse af pensionerede dommere på den baggrund i en længere årrække vil kunne være et kærkomment supplement med henblik på at opnå en så hurtig stigning i antallet af beskæftigede domstolsjurister, som der ressourcemæssigt måtte blive fundet grundlag for i lyset af domstolenes aktuelle udfordringer. Dette supplement giver mulighed for at indfase en stigning i antallet af beskæftigede domstolsjurister hurtigere end den indfasning af en forøgelse af antallet af udnævnte dommere, som i givet fald måtte blive fastsat bl.a. ud fra hensynet til at kunne besætte dommerstillingerne med fuldt kvalificerede personer.

Udvalget kan på den baggrund anbefale, at det overvejes at forhøje aldersgrænsen for tilkaldelse af pensionerede dommere til f.eks. 74 år med henblik på at forøge antallet af mulige tilkaldedommere.

Ud fra tallene for 2022 vil en forhøjelse af aldersgrænsen med 2 år potentielt kunne forøge antallet af mulige tilkaldedommere med op til 10 personer årligt. Forøgelsen vil dog i praksis være mindre end 10 personer, da ikke alle tilkaldedommere, der fylder 72 år, vil ønske eller være egnede til at fortsætte som tilkaldedommere i 2 år mere.

Tilkaldedommere aflønnes efter det faktiske antal timer, de har arbejdet, og lønnen afhænger bl.a. af, hvilken instans den pågældende er tilkaldt til, og hvilken funktion tilkaldedommeren har. Der er derfor stor variation i udgifterne til tilkaldedommere. På baggrund af en opgørelse af domstolenes udgifter til tilkaldedommere i 2022 kan den gennemsnitlige udgift pr. tilkaldedommer dog opgøres til ca. 0,2 mio. kr. Domstolene vil kunne anvende ordningen med tilkaldedommere som supplement til de faste dommerstillinger efter behov under forudsætning af, at der er midler til det.

Udvalget bemærker, at retspræsidenten kan undlade at tilkalde en given pensioneret dommer, hvis der er tvivl om dommerens fortsatte egnethed, og at

en tilkaldedommer i yderste konsekvens, hvis det helt undtagelsesvis skulle vise sig nødvendigt i løbet af en normalt forholdsvis kort tilkaldeperiode af højst 6 måneders varighed, kan suspenderes eller afsættes af Den Særlige Klageret på grund af uegnethed.

6. Det bemærkes, at tiltag 2-4 på det foreliggende grundlag forventes at bidrage til at begrænse forskelle i sagsbehandlingstider mellem de enkelte byretter. De vil på den baggrund bidrage til en ressourcefrigørelse, da behandlingen bliver dyrere, jo længere liggetid den har. Der vil dog samtidig være en øget ressourceanvendelse i forbindelse med behandling af anmodninger om at flytte sager samt ny sagsforberedelse ved den modtagende ret. Hertil kommer eventuelle øgede udgifter transport for vidner mv.

Det bemærkes i øvrigt, at en øget anvendelse af omfordeling kan medføre øgede udgifter til beskikkede forsvarere som følge af, at rejsetiden gennemsnitligt forlænges. Det kan i den forbindelse overvejes at fastsætte, at når en sag flyttes på anklagemyndighedens anmodning eller af retten på embeds vegne, skal statskassen uanset sagens udfald endeligt betale merudgifter til den beskikkede forsvarer som følge af forlænget rejsetid.

De økonomiske konsekvenser af tiltagene er opsummeret nedenfor, *jf. tabel 2*.

Tabel 2		
Potentiale ved implementering af tiltag		
<i>Mio. kr.</i>	Årligt potentiale, Implementeringsfuldt indfaset omkostninger	
I alt	-	-
2. Efter anmodning fra en part kan retten henvise en sag til en anden byret, hvis sagen kan afgøres væsentligt hurtigere	-	-
3. Tiltalte og anklagemyndigheden kan gives adgang til via byretten at anmode landsretspræsidenten om at flytte en straffesag til en anden byret, hvis den afgivende byret har en lang sagsbehandlingstid, og sagen kan behandles væsentligt hurtigere ved den anden byret	-	-
4. Der kan indføres en vejledende grænse for, hvornår en byrets sagsbehandlingstider er så lange, at retten bør overveje at tage initiativ til at overføre sager til en anden byret efter de beskrevne regler	-	-
5. Aldersgrænse for tilkaldelse hæves til 74 år	-	-

Anm.: Potentialeberegningerne tager udgangspunkt i relevante opgørelser for 2019, idet domstolenes aktiviteter, antal af sager mv. i 2020 og 2021 vurderes at have været påvirket covid-19.

Kilde: Justitsministeriet på baggrund af data fra Domstolsstyrelsen.